

A Kúria a dr. Nyitrai János ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Lovászy Csaba ügyvéd által képviselt I.r. és a Gál és Társa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Gál András Levente ügyvéd) által képviselt II.r. alperesek ellen, kártérítés megfizetése iránt, a Fővárosi Bíróságnál 31.P.22.806/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.896/2011/4. számú ítéletével befejezett perében, a felperes részéről 26. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a II.r. alperesnek 25.000 (huszonötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget és térítsen meg az államnak külön felhívásra 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A II.r. alperes az előtte indult birtokháborítási eljárásban kötelezte a haszonélvezeti joggal rendelkező felperest, hogy szüntesse meg a birtokháborító állapotot a ... szám alatti ... lakáshoz tartozó erkély megjavításával, szüntesse meg ezzel a ... szám alatti lakás nappali szobájának beázását, egyben eltiltotta, hogy a jövőben hasonló módon birtokháborítást kövessen el. A birtokvédelmi határozat végrehajtása érdekében meghozott határozatával a felperest először 20.000 forint, majd 50.000 forint pénzbírsággal sújtotta, és határozatával feljogosította a panaszost, hogy a birtokvédelmi határozatban foglaltakat a költségére és veszélyére végrehajtsa, vagy mással végrehajtsa. A határozat kötelezte a felperest, hogy előre egyeztetett időpontban tegye lehetővé a lakásba való bejutást, majd a panaszos kérelmére elrendelte a rendőrségi közreműködést. A birtokvédelmi és a végrehajtási ügyben az I.r. alperes járt el ügyintézőként a jegyző megbízásából.

A felperes módosított keresetében az alperesek egyetemleges kötelezését kérte arra, hogy kérjenek bocsánatot az ellene indult birtokvédelmi és végrehajtási ügyekkel kapcsolatos államigazgatási

eljárás miatt őt ért lelki traumákért és erkölcsi kárért, valamint térítsék meg a 245.300 forint összegű vagyoni kárát, amely a megfizetett 70.000 forint bírságból, és az eljárás során felmerült költségeiből (szakértői díj, ügyvédi díj, közigazgatási és másolati illeték, tulajdoni lap és alapító okirat díja, postaköltség) tevődik össze. A felperes arra hivatkozott, hogy a ... számú lakás haszonélvezőjeként nem állt jogviszonyban sem a társasház tulajdonosaival, sem a panaszossal. A hibás csatorna a társasház közös tulajdonában állt, ezért álláspontja szerint birtokháborítást sem tevékenységgel, sem mulasztással nem követhetett el, emiatt vele szemben végrehajtást sem lehetett volna indítani. Hivatkozott arra, hogy a birtokvédelmi határozatot végrehajtotta, amely azonban nem tartalmazta, hogy milyen javítással köteles megszüntetni a beázást. Alaptalanul folytatták vele szemben a birtokvédelmi eljárást, hoztak rá kötelező határozatot és rendelték el annak végrehajtását.

Az I.r. alperes elsődlegesen a per megszüntetését kérte, arra hivatkozással, hogy a II.r. alperes képviselőjében járt el, érdemben pedig a kereset elutasítását kérte.

A II.r. alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, előadta, hogy nem állnak fenn a Ptk. 349. § (1) bekezdésében foglaltak feltételek.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az ítélet indokolásában megállapította, hogy a felperes nem vette igénybe a kár elhárítására rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőséget, ezért a Ptk. 349. §-ában foglalt speciális feltétel hiányában a kereset a II.r. alperessel szemben érdemben nem vizsgálható. Az I.r. alperes magánszeméllyel szemben a közigazgatási jogkörben okozott kártérítés nem érvényesíthető. Az ítélet indokolásában hivatkozott arra is, hogy a kereset egyéb okból sem volt teljesíthető. A haszonélvező a Ptk. 162. §-a alapján a vízelvezető rendszer hiányosságaiból eredő hibák kijavítására kötelezhető és a felperesnek olyan javítási módot kellett választania, amely a csapadékvíz megfelelő elvezetésére alkalmas. A burkolat kifugázása nem volt alkalmas javítás, a lefolyó fóliával való lefedése pedig csak ideiglenesen szüntette meg a beázást. A panaszos később is beázott, a lefolyó purhabbal történő kiöntése után azonban már nem volt panasza. A végrehajtási költségek jogellenes magatartás hiányában nem érvényesíthetők kárként, az egyéb megtéríteni kért károk és a károkozóként megjelölt magatartás között pedig okozati összefüggés nem állapítható meg.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A fellebbezés nem érintette az I.r. alperes elleni keresetet elutasító rendelkezését. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget a

bocsánatkérés iránt előterjesztett kereset kapcsán az indokolási kötelezettségének, de az ítéletben foglalt döntése kiterjedt valamennyi kereseti kérelemre és a rendelkezésre álló adatok alapján ki lehetett egészíteni az indokolást, ezért nem volt akadálya az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatának. Tévesnek tartotta azonban az elsőfokú bíróság megállapítását, amely szerint azért nem lehetett eredményes a felperes keresete, mert nem indított pert a közigazgatási határozat megváltoztatása iránt, így nem vette igénybe a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőséget. A jegyző határozatának megváltoztatása ellen államigazgatási úton jogorvoslatnak helye nincs, az eljárás egy polgári per keretei között folyik, amelyben félként nem a közigazgatási szerv, hanem a birtoklásában sértett személy és a birtokháborító vesz részt. A kártérítési perben nem bírálható felül a jegyző birtokviszony tekintetében hozott döntésének jogszerűsége, mert a perben hozott döntés érintené a polgári jogi jogviszony másik alanyát is, azonban az ő perben való részvétele nélkül nem hozható olyan döntés, melynek hatálya rá is kiterjed. A felperes nem igényelhetette a birtokvita érdeméről hozott közigazgatási határozat felülbírálatát a kártérítési perben, ebből következően nem is volt abban a helyzetben, hogy a határozat jogellenességét bizonyítsa. A keresete tehát nem a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség speciális feltételének hiánya miatt, hanem ez okból nem lehetett eredményes.

Megállapította a jogerős ítélet az indokolásában, hogy a felperes két ellentétes anyagi jogi nyilatkozatot tett a peres eljárás során, mert egyrészt arra hivatkozott, hogy azért nem támadta meg a jegyző birtokvédelmi határozatát, mert önként teljesítette, azaz azt jogszerűnek, végrehajthatónak tartotta, ezzel ellentétben pedig arra is hivatkozott, azért jogellenes a határozat, mert azt nem is lehetett végrehajtani. Utalt arra a jogerős ítélet, hogy a II.r. alperes a felperest a birtok alapján kötelezte a zavarás megszüntetésére; az adott esetben a beázás jelentette a birtoklásban való zavarást, amely behatás az azt okozó dolog használójának, azaz a hasznélvező felperesnek tulajdonítandó és megszüntetni is neki állt módjában, a purhabbal történő kitöltés pedig alkalmas volt a kívánt eredmény elérésére, ez pedig nem olyan rendkívüli javítás, amely a tulajdonos kötelezettsége lenne. A másodfokú ítélet a határozat végrehajtásával kapcsolatos kártérítési keresetet azért találta alaptalannak, mert az általa megtéríteni kért vagyoni károk a birtokvédelmi határozat meghozatala után, a határozat végrehajtásával összefüggésben merültek fel. Az első alkalommal kiszabott bírság kapcsán a felperes a határozat ellen fellebbezéssel élt, ezért fennáll a kártérítési felelősség speciális feltétele, de a beázás megszüntetése érdekében tett intézkedése nem volt eredményes, a beázás eredményes megszüntetéséig folyamatosan fennállt a birtokháborító állapot. A második bírságoló határozat ellen pedig a felperes fellebbezéssel nem élt, ezért a kártérítési felelősség

speciális feltételek hiánya miatt a II.r. alperes kártérítési felelősségét megállapítani nem lehetett. Megállapította a jogerős ítélet, hogy a közigazgatási eljárás költségei nem minősülnek a Ptk. 355. § (4) bekezdése értelmében vett kárnak. Az államigazgatási eljárás hátrányos eredménye nem ok a felperes által kért objektív szankció alkalmazására, mert e jogkövetkezménynek csak a személyiségi jogsértés lehet az alapja, a II.r. alperes eljárása és határozata a felperes személye ellen irányuló közvetlen támadás hiányában nem tekinthető személyiségi jogsértésnek.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és abban annak hatályon kívül helyezését kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet téves és hiányos; jogalap nélkül folytatta le a II.r. alperes a birtokháborítási eljárást a felperessel szemben, a haszonélvezőnek sem módja, sem lehetősége, de kötelessége sem volt a társasház helyett megoldani a beázási problémákat. A „konceptciós” birtokvédelmi eljárás anyagi károkat, traumákat és erkölcsi kárt okozott a felperesnek. A jogerős ítélet nem állapította meg, hogy mi volt a birtokháborító magatartás, hiányosan és tévesen mérlegelte a közigazgatási eljárás során megállapított tényeket. Téves az a megállapítása, hogy amennyiben a bírósághoz fordul és kéri a határozat végrehajtásának felfüggesztését, elhárítható lett volna a kára, mert az alperes határozata tartalmazza, hogy a benyújtott keresetnek a végrehajtásra nincs halasztó hatálya. Kifogásolta, hogy nem került tisztázásra az a tény, hogy a felperes a közös tulajdonba tartozó csatornával hogyan tudott birtokháborítást elkövetni. Állította, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértően értékelte a bizonyítékokat, a tényállást nem tárta fel, a bizonyítékokat tévesen és hibásan értékelte, az alapító okiratot szándékosan félreértelmezte. Több olyan bizonyítékra hivatkozott - hiányos irat, visszakézbesített levelek, tulajdonosok által írt levelek, kérelmek, jegyzőkönyvi nyilatkozatok - amelyek a felperes állítását támasztják alá. Kifogásolta annak megállapítását, hogy amennyiben a birtokvédelmi határozatnak helyt adó határozattal szemben bírósághoz fordult volna, a kára elhárítható lett volna, mert a panaszos nem állította, hogy a vízelvezetés megjavítása a haszonélvező kötelessége lenne. Álláspontja szerint igazságügyi szakértőre tartozik a beázással kapcsolatos műszaki kérdések tisztázása. A bíróság nem kötelezte a II.r. alperest a dokumentumok becsatolására, ezért nem is tisztázta a tényállást, ezzel pedig megsértette a felperes „tárgyilagos és tisztességes eljárás lefolytatására való emberi jogát”. Tévesen állítja az elsőfokú bíróság, hogy az erkélyek, a teraszok vízszigetelése, a teraszpadlózat vízelvezetése nem a közös tulajdonhoz tartozik, mert a társasház alapító okiratában ez egyértelműen szerepel, és a társasház több közgyűlése is foglalkozott a teraszok osztatlan tulajdonhoz tartozó részeinek a közösség általi felújításával, ahogy a II.r. alperes is erre hivatkozott egy határozatában.

Kifogásolta a végrehajtásokkal kapcsolatos intézkedéseket.

Az I.r. és a II.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A felperes a rendkívüli perorvoslatát megalapozó jogsértést tartalmilag a II.r. alperes kártérítési felelősségének téves jogi megítélésében jelölte meg [Pp. 270. §-ának (2) bekezdése]. Ezért a jogerős ítélet ebben a keretben volt felülbírálnak. Ezzel kapcsolatban a Kúria kiemeli, hogy az elsőfokú ítéletnek az I.r. alperessel szembeni keresetet elutasító rendelkezését a felperes már fellebbezéssel sem támadta, ezért az már ekkor jogerőre emelkedett.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes a keresetében a II.r. alperes jogellenes tevékenységével okozott kárai megtérítését kérte. Az államigazgatási jogkörben okozott károk megtérítésére akkor kerülhet sor, ha a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdésében szabályozott különös és a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésében szabályozott általános feltételek fennállnak. A kártérítési felelősség általános feltételei közül a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy kára keletkezett, illetőleg, hogy az II.r. alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben következett be. Az ügy érdemi elbírálása szempontjából annak volt döntő jelentősége, hogy az együttes feltételek az adott esetben nem álltak fenn, ezért a kereset elutasításának volt helye.

Az első- és a másodfokú bíróság döntése abban tért el, hogy az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Ptk. 349. §-ának speciális feltétele, a jogorvoslati jog kimerítése hiányában kellett elutasítani a felperes követelését, míg a másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes ténylegesen a birtokvita érdeméről hozott közigazgatási határozat felülbírálatát kérte, amelyre azonban a kártérítési perben nem kerülhet sor, ezért a jogellenesség vizsgálatára sem volt jogi lehetőség.

A felülvizsgálati eljárásban a Kúriának azt kell vizsgálnia, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okok miatt jogszabálysértő-e.

Nem vitatott, hogy a felperes ellen a II.r. alperesnél megindult birtokvédelmi eljárásban a birtoklás zavarása miatt a felperest marasztaló határozat született, majd ennek végrehajtása tárgyában is több határozat meghozatalára került sor. Nem vitás az sem, hogy a felperes a II.r. alperes sérelmesnek tartott határozatával kapcsolatban birtokvédelmi pert nem indított a bíróságnál.

Az államigazgatási jogkörben okozott kártérítési igény elbírálásánál a speciális feltétel fennállásának vizsgálatát követően a kártérítési felelősség megállapításához szükséges annak feltárása, hogy az államigazgatási szervezetet milyen kötelezettségek terhelik és ténylegesen milyen magatartást tanúsított. Azt helyesen állapította meg a másodfokú ítélet, hogy az adott esetben a rendes jogorvoslati lehetőség a felperes számára a birtokvédelmi határozat miatt nem állt rendelkezésre, mert a birtokvédelmi keresetindítási lehetőség nem a jegyző eljárásának és határozatának a felülvizsgálatát jelenti, hanem a birtoklás kérdésének a jegyzői határozattal esetleges eltérő elbírálását. A bírságoló határozatok vonatkozásában azonban már vizsgálható volt a jogorvoslati jog lehetősége, és a másodfokú bíróság a második bírságoló határozat tekintetében helyesen állapította meg, hogy fellebbezés hiányában a II.r. alperes felelőssége nem vizsgálható, mert a rendes jogorvoslat kimerítése a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdésére alapított kárigény érvényesítésének anyagi jogi feltétele.

A felperes a kártérítési keresetében azt állította, hogy a II.r. alperes a birtokvédelmi eljárásban jogellenes magatartásaival kárt okozott, ezért vizsgálni kellett, hogy a felperes által megjelölt magatartásokkal okozati összefüggésben merültek fel a felperes kárai. Ennek vizsgálatára az elsőfokú és másodfokú eljárásban is sor került, és a jogerős ítélet indokolása is kitért erre és helyesen vizsgálta, hogy a II.r. alperes a birtokvédelmi eljárás során, milyen jogellenes magatartást tanúsított. Ennek vizsgálata a kártérítési perben nem a II.r. alperes határozatának a felülvizsgálatát jelenti. A bírói gyakorlat egyértelmű az államigazgatási jogkörben okozott kártérítési követelés elbírálásánál, hogy a birtokvédelmi ügyben jogalkalmazóként eljáró II.r. alperesnél a jogellenes magatartás akkor állapítható meg, ha az adott eljárás során, a határozat meghozatalakor a jogalkalmazás és jogértelmezés körében kirívóan súlyos tévedést követett el.

A Ptk. 190-192. §-ai a birtokvédelem két eszközét szabályozzák; az egyik a megengedett önhatalom (Ptk. 190. §), míg a másik a hatósági birtokvédelmi eljárás, amely eljárást a közigazgatási hatóság, illetve egyes esetekben a bíróság folytatja le (Ptk. 191-192. §). A jegyző eljárásának tárgya a megzavart birtokállapot helyreállítása, míg a bíróság a birtokláshoz való jogosultság alapján dönt, azaz ennek vizsgálata meghaladja a jegyző hatáskörét. Helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy a II.r. alperes a felperest a birtoklás alapján kötelezte a zavarás megszüntetésére; az adott esetben a beázás jelentette a birtoklásban való zavarást, amelynek megszüntetésére alappal kötelezte az államigazgatási határozat a haszonélvező felperest, aki az ingatlant használta a kár keletkezése idején. A beázás eredményes megszüntetéséig - amely a purhabbal való kitöltés volt, mert ezt követően szűntek meg a

beázással kapcsolatos panaszok - fennállt a birtokháborító állapot, ezért a II.r. alperes első alkalommal történt bírságot kiszabó határozata nem volt jogellenes (e vonatkozásban a felperes a jogorvoslati jogával egyébként élt), míg a második bírságoló határozat ellen a felperes már nem élt fellebbezéssel, azaz e tekintetben a jogorvoslati jogát nem merítette ki, ezért a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdésében meghatározott speciális feltétel hiánya miatt a II.r. alperes kártérítési felelősségét megállapítani nem lehetett.

A II.r. alperes kártérítési felelősségét illetően megállapítható volt, hogy kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedés a terhére nem mutatható ki, ezért a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése szerinti egyik konjunktív feltétel, a jogellenesség hiányzik. Miután a kártérítés konjunktív feltételei bármelyikének hiánya a kereset elutasításához vezet, nem volt szükség mindegyik feltétel fennállásának vagy hiányának kérdésében állást foglalni, a kár mértékének megállapítását pedig a jogalap hiánya teszi szükségtelenné.

Alaptalanul sérelmezte a felperes a felülvizsgálati kérelmében az általa előterjesztett bizonyítási indítvány mellőzését, mert ahogy arra az elsőfokú bíróság helyesen rámutatott, a jogvita eldöntése szempontjából a bizonyítási indítvány teljesítése szükségtelen volt, mellőzése eljárási szabályt nem sértett.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján, eltérő indokolással, hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest a II.r. alperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére. Az I.r. alperes a felülvizsgálati eljárásban, bár előterjesztett felülvizsgálati ellenkérelmet, de az őt érintő keresetet elutasító rendelkezés első fokon jogerőre emelkedése miatt nem volt a felülvizsgálati eljárásban fél, ezért mellőzte a bíróság a perköltség megállapítását. A le nem rótt felülvizsgálati illeték viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2012. december 12.

Dr. Molnár Ambrus s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

*kúriai tisztviselő*

*HM*